

2025 RAMAZAN VAAZ SİLSİLESİ:

13.GÜN

İSLAM'DA KOMŞULUK HAKKI (RAMAZAN'DA KOMŞUYA İKRAM VE DESTEK)

YAZAR: ALİ AYKAÇ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُؤْذِ جَارَهُ...

“Allah’a ve ahiret gününe iman eden, komşusuna eziyet etmesin...”
Buhârî, Edeb, 31; Müslim, Îmân, 74.

WhatsApp İletişim

daha fazlası için:
www.aliaykac.com

iletişim : (0)541 934 3778

Tüm içeriklerin kısmen ya da tamamen izinsiz kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılması kesinlikle yasak olup kul hakkını ihlâl eder. Ayrıca bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca telif hakları üzerinden yasal işlem yapılacaktır.

بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Hamd, bizleri bir kez daha **rahmet ve mağfiret ayı olan Ramazan'a** eriştiren, **oruç ibadetini farz kılan** ve bizlere **kulluğumuzun idrakine varmamız için sayısız fırsatlar lütfeden Yüce Allah'a**; **Salât ve selâm**, bu mübarek ayın nasıl ihya edilmesi gerektiğini **bizatihi yaşayarak gösteren**, bizleri **ihlâs, merhamet ve cömertlik şuuruyla yoğuran**, tüm insanlığa **en güzel örnek olarak gönderilen Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa ﷺ** onun **pak âline, ashabına ve kıyamete dek onun izinden giden mü'minlerin üzerine olsun!**

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

İslam, bireyin sadece Allah ile olan ilişkisini değil, aynı zamanda **insanlarla olan münasebetini** de düzenleyen **kapsamlı bir hayat nizamıdır**. Mümin, yalnızca namaz ve oruç gibi ibadetlerle değil, aynı zamanda **ahlakı, sosyal ilişkileri ve insana dair sorumluluklarıyla da mükemmelliğe ulaşmalıdır**. İşte bu çerçevede **komşuluk**, İslam ahlakının en temel unsurlarından biri olarak öne çıkar.

Allah Teâlâ, **Nisâ Suresi'nin 36. ayetinde**, bizlere sadece O'na ibadet etmeyi ve şirkten uzak durmayı emretmekle kalmıyor; aynı zamanda insanlar arasındaki hukuk ve ahlakın nasıl olması gerektiğine dair ilahi bir çerçeve çiziyor: ***“Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki dosta, yolcuya ve ellerinizin altında bulunanlara***

iyilik edin. Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez.”¹

Bu ayet, **tevhid inancı ile sosyal sorumluluğun nasıl iç içe geçtiğini gösteren en muhteşem örneklerden biridir. İman ve ibadet, yalnızca bireysel bir bağ değil; aynı zamanda kulun toplum içinde nasıl bir ahlaki duruş sergilemesi gerektiğine dair ilahi bir ölçüdür.**

Allah Teâlâ, ayetin ilk kısmında bizlere **yalnızca kendisine ibadet etmeyi ve hiçbir şeyi ortak koşmamayı** emrediyor. Bu emir, insanın Allah ile olan bağını **sahih ve sağlam tutmasının, diğer insanlarla olan ilişkisini de doğru bir zemine oturtacağına** işaret eder. Çünkü gerçek bir mümin, Allah’a kulluğunu yalnızca **namaz, oruç ve diğer ibadetlerle değil, sosyal ilişkilerde de göstermek zorundadır.** İşte tam da bu yüzden ayetin devamında **ahlaki ve insani sorumluluklarımız** sıralanıyor.

Bu ayette Allah Teâlâ, bizleri **yalnızca akrabalarımıza ve yoksullara değil, komşularımıza da iyilikle davranmaya** çağırmaktadır. Ayette **“yakın komşu” (الْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ)** ve **“uzak komşu” (الْجَارِ الْجُنُبِ)** ifadeleriyle, komşuluk ilişkisinin **kan bağıyla veya mesafeyle sınırlı olmadığını** açıkça vurgular.

¹ Nisâ, 4/36. **وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا**

Tefsirlerde **yakın komşunun, akraba olan komşular, Müslüman komşular veya eve yakın oturanlar olduğu belirtilirken; uzak komşunun, akrabalık bağı olmayanlar, gayrimüslimler veya ev olarak daha uzak mesafede bulunanlar olduğu ifade edilmiştir.** ² Bu noktada İslam'ın, komşuluk hukukunu yalnızca Müslümanlar arasında bir ilişki olarak değil, evrensel bir insanlık vazifesi olarak gördüğünü söylemek mümkündür.

Komşuluk, insan hayatında en sık temas edilen, en kolay hak ihlaline uğranan ve aynı zamanda en büyük iyiliklerin de yapılabileceği bir alandır. Ayette **“yakın komşu”** ve **“uzak komşu”**nun zikredilmesi, herkesin, sosyal çevresinde bir sorumluluğa sahip olduğunun altını çizer.

Düşünün ki, bir mahallede yaşayan insanlar birbirleriyle ilgilenmez, birbirine yardım etmez ve komşuluk hukukuna riayet etmezse o mahalle huzurlu bir yer olabilir mi? Aynı apartmanda oturanlar birbirinin selamını almaz, hastalandığında sormaz, bir ihtiyacı olduğunda görmezden gelirse, o apartman soğuk ve ruhsuz bir taş yığınına dönüşmez mi?

Bu yüzden İslam, komşuluk ilişkisini sadece bireysel bir sorumluluk olarak değil, aynı zamanda toplumun huzur ve güvenliği için vazgeçilmez bir değer olarak ele alır. Nitekim Peygamber Efendimiz ﷺ komşuluğun ne kadar önemli olduğunu şu hadis-i şerifleriyle vurgulamıştır: **“Vallahi iman etmemiştir!**

² Bkz.: İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm*, ilgili ayetin tefsiri.

Vallahi iman etmemiştir! Vallahi iman etmemiştir!” Ashâb-ı kirâm, ‘Kim (iman etmemiştir) ey Allah’ın Rasûlü?’ diye sordular. Efendimiz ﷺ buyurdu ki: ‘Komşusu, onun kötülüklerinden emin olmayan kimse.’³

Hadis-i şerifte, komşuya zarar vermenin, onu huzursuz etmenin ve güven duygusunu zedelemenin imanla bağdaşmadığı açıkça ortaya konulmaktadır. Peygamber Efendimiz ﷺ, üç kez yemin ederek böyle bir kimsenin **“iman etmemiştir”** buyurmasıyla, komşuluk hukukunu ihlal edenlerin iman noktasında büyük bir eksiklik içinde olduklarını vurgulamaktadır. İslam, komşuluk ilişkisini yalnızca nezaket gereği bir bağ değil, ahlaki ve dini bir yükümlülük olarak görmektedir. Bu bağlamda, komşusuna rahatsızlık veren, onu korkutan, dedikodularıyla, gürültüsüyle veya haksızlıklarıyla hayatını zorlaştıran bir kimse, İslam’ın emrettiği mümin şahsiyetine aykırı hareket etmektedir. Gerçek mümin, sadece ibadetleriyle değil, ahlaki ve insanlarla olan ilişkileriyle de güven veren, huzur kaynağı olan bir kişidir. Komşusunun kendisinden emin olmadığı bir kimse, imanının kemalini sorgulamalı ve bu konudaki sorumluluğunu yeniden gözden geçirmelidir.

Peygamber Efendimiz ﷺ komşuluk hakkı üzerinde o kadar çok durmuş ve Cebrâil aleyhisselâm’ın bu konuda ısrarla

³ Buhârî, Edeb, 29; Müslim, Îmân, 73. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ، وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ، وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ : قَالَ : الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقِهِ يُؤْمِنُ، وَاللَّهِ لَا يُؤْمِنُ قِيلَ : وَمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ؟ قَالَ : الَّذِي لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقِهِ

tavsiyede bulunduğunu söylemiştir ki, neredeyse komşuların birbirine mirasçı kılınacağını düşündüğünü belirtmiştir.⁴ Yine Efendimiz ﷺ şöyle buyurmuştur: **“Allah’a ve ahiret gününe iman eden, komşusuna eziyet etmesin. Allah’a ve ahiret gününe iman eden, misafirine ikramda bulunsun. Allah’a ve ahiret gününe iman eden ya hayır söylesin ya da sussun!”**⁵

Bu hadiste komşuya eziyet etmemek, misafire ikramda bulunmak ve dili güzel sözle süslemek, imanın bir gereği olarak ifade edilmiştir.

Öyleyse bir Müslüman, komşusunu rahatsız eden değil, sevindiren kişi olmalıdır. Onun derdiyle dertlenmeli, ihtiyacı varsa gidermeli ve güzel söz ve tatlı bir tebessümle muhabbet köprüleri kurmalıdır.

Ramazan ayı, paylaşmanın, yardımlaşmanın ve dayanışmanın zirveye ulaştığı bir rahmet iklimidir. Bu ayda müminler, yalnızca oruç ve namazla değil, infak ve sadaka ile de Allah’a yaklaşırlar. İşte bu yüzden komşuluk ilişkilerini güçlendirmek ve sofraları paylaşmak, Ramazan’ın ruhunu yaşamak açısından büyük önem taşır. Nitekim Peygamber

⁴ Buhârî, Edeb, 28; Müslim, Birr, 140.

⁵ Buhârî, Edeb, 31; Müslim, Îmân, 74. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ : وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يُوْذِي جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُتَّقِلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ

Efendimiz ﷺ şöyle buyurmuştur: **“Ey Ebû Zer! Bir yemek pişirdiğinde suyunu bol koy ve komşularını da gözet.”**⁶

Hadis-i şerifte, **en basit bir yemek bile olsa paylaşmanın teşvik edildiği** görülmektedir. Komşuya ikram etmek, **kardeşlik bağlarını güçlendirir, toplumsal huzuru pekiştirir ve gönülleri birbirine yaklaştırır.**

Allah Teâlâ'nın **Nisâ Suresi 36. ayetinde bizlere verdiği emir**, sadece bir tavsiye değil, **mümin olmanın bir gereğidir.** Komşularımıza iyilik yapmak, sofralarımızı paylaşmak ve onlara güzel ahlakla muamele etmek, **imanımızın bir tezahürüdür.**

Şimdi kendimize şu soruları sormalıyız:

- *Komşularımızla olan ilişkimizde İslam'ın çizdiği sınırları ne kadar gözetiyoruz?*
- *Soframızı, dualarımızı ve Ramazan sevincimizi komşularımızla paylaşıyor muyuz?*
- *Komşularımıza güven veriyor, onların sıkıntılarını paylaşılabiliyor muyuz?*

Unutmayalım! Komşuluk, sadece bu dünyada değil, **ahirette de hesaba çekileceğimiz bir sorumluluktur!**

⁶ *Müslim, Birr, 143.* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : يَا أَبَا ذَرٍّ إِذَا طَبَخْتَ مَرَقَةً فَأَكْثِرْ مَاءَهَا وَتَعَاهَدْ جِيرَانَكَ

***Rabbimiz! Kalplerimize cömertliđi,
ellerimize bereketi, sofralarımıza paylaşmanın
huzurunu bahşeyle!***

***Rabbimiz! Bizleri, komşusuna iyilik
etmeyi bir yük değil, bir nimet olarak gören;
onun huzurunu, kendi huzuru bilen, sadakayı
ve infakı bir rahmet kapısı olarak
deđerlendiren kullarından eylesin! (Âmin!..)***

وَأٰخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الفاتحه